

Verslag werkvakantie Albanië 2008 13-8 tot 21-8

Het vertrek en de aankomst

Woensdag 13-08-'08

Rond een uur of half drie waren alle deelnemers plus de ouders die mochten rijden aanwezig op het Graanveld te Naaldwijk. Een kopje thee/koffie zonder koekje en een preventieve paspoort-check later kon de reis beginnen. Met genoeg tijd werd nog een heerlijk middag tussendoortje genuttigd alvorens het vliegtuig zou vertrekken. Op dat zelfde moment kwamen onze helden Tijmen en Sander Kaaij aan op de plaats van bestemming in Fushe Kruje.

Na een vermoeiende doch enerverende vlucht naar het zuid-Duitse München en een semi-nachtelijke vlucht naar Tirana zat het vliegen erop.

De bedden bij onze slaapplekts lager er goed bij; het weerzien met onze helden was, zoals verwacht, geweldig. Het laatste drankje en twee-en-een-half-uur later werden de ogen gesloten. Wat begon als een normale dag in Naaldwijk, werd afgesloten als een dag vol nieuwe indrukken in het nonnenverblijf in Fushe Kruje.

De eerste hele dag

Donderdag 14-08-'08

Het opstaan was vandaag één moment later dan bedoeld, door het late tijdstip gisteren. Toch werd met volle moed rond half acht door Tijmen, Gert, Sander B. en Marco brood gehaald bij de al eerder door president Bush bezochte bakker. Na het ontbijt begon Jaap, met een lach op zijn gezicht, aan de rondleiding langs het nonnenterrein, de douches, de AHA containers en de Ambulanca in Larushk, het project van vorig jaar. Een vluchtig bezoek aan de school in Halil en een lunch later kon het werk beginnen: afplakken! Het kostte minstens 500 meter tape en toch al gauw 100 meter afplakkarton met een mooi door appelsientje gesponsord motiefje.

De teleurstelling sloeg toe toen bekend werd dat alle binnenmuren van de acht lokalen en twee directiekamers geschuurd moesten worden. Maar aan het eind van de middag was dat karwei ook weer achter de rug. Samen met moede kopjes en rustige gesprekken in de bus terug naar ons slaapvertrek, alwaar we allen een verfrissende douche genoten.

's Avonds werden de connecties van het afgelopen jaar aangesproken. Het hotel, toen in aanbouw, had een prachtig restaurant gekregen. En we kregen een heerlijk, zoals Jaap het noemde, "menu" voorgeschoteld. Nog voordat al het vlees op was lagen de meesten, met of zonder kleren, al in het zwembad. Met nog maar vier droge deelnemers in de bus maakte de groep zich reeds op voor de nacht; de eerste halve verkennings- en halve werkdag zat erop. Het kwik van 37°C was verslagen en de zon pakte net als wij zijn rust. Rond middernacht ging het licht uit.

Maria Hemelvaart

Vrijdag 15-08-'08

6.30 uur ging de eerste wekker, Tijmen en Gert sprongen eruit om de weg naar het dorp wederom tot een succes te brengen met als bekroning warm wit breekbrood voor alle aanwezigen. Op de school waren 's ochtends het schuren van de ramen en van de kozijnen en het primen van de muren aan de beurt. Na een verkwikkende siësta waarin het corvee werd gedaan was er weer ruimte voor werk. Met de rollers en kwasten in de hand werden de lokalen afgewerkt. Net toen we er lekker in zaten rond half zes was het tijd om ons naar de kerkdienst voor de Maria Hemelvaart te haasten. Snel (bijna) alle verfvlekken weg douchen en de kerkbakjes naar buiten sjouwen voor een openluchtdienst. De dienst, voor de helft in het engels vertaald en voor de andere helft in het Italiaans, was niet te lang. Met als enig nadeel de muggen die, net als wij met onze hostie, een feestmaal genoten. Na de dienst was er een barbecue met overheerlijke bami met tomaat en vlees in overvloed. Gitaarmuziek van Freddie op de verjaardag van de pater, de zuster en van de hoofdnon, polonaise, feest en vertier waren allen aanwezig op deze wederom geslaagde avond. Terwijl de maan allang het land verlichtte, werd er nog lang gezongen.

Dag drie-en-een-kwart

Zaterdag 16-08-'08

We werden gewekt met een mooie kraag bewolking. Over de hele dag hing er dus een wat koelere lucht over ons project. Het maakte het werk niet onbehaaglijker, in tegenstelling zelfs: het werd er alleen maar comfortabeler door. Na een heerlijk ontbijt vertrokken we wederom om dwars door Fushe Kruje, langs het marktje, de extreem met plastic flessen en andere rotzooi vervuilde rivier en de steengroeve naar Skola Halil te gaan. Vandaag waren de muren aan een tweede laag wit toe. Ook werden de kozijnen verder geschilderd. Onze werkdag bestond dus uit verven, verven, verven, verven, siësta, verven, verven en nog een verven. Redelijk saai, maar nodig. Een uur of half zeven vertrokken we weer. Tijdens de lunch was de eerste zieke te melden: Erik. Na een goede nachtrust ging het al weer veel beter met hem. Erik was de eerste echte zieke, maar de pakjes diarree remmers zijn ook allang aangebroken. Ieder jaar zijn er een aantal die de veranderde leefomstandigheden met minder hygiëne niet trekken. Toen rond half zeven weer op ons stekkie arriveerden begon een meeslepend schouwspel: De poppen waren aan het dansen toen pater Satushnje het nonnencomplex met zijn aanwezigheid verlichte. Hij presteerde het binnen vijf minuten Giorgio, Nico (De Albanese medewerkers van AHA waar we deze week veel mee te maken hebben), Jaap en ons van een verontwaardigde boosheid te voorzien. De pater had het hek, dat wij telkens moesten passeren voor onze dagelijkse douche, gesloten. Veel gedoe om niets eindigde met het antwoord van Giorgio op de vraag: 'Why?' 'Aaah... he's an old man...'

Genoeg was gezegd, eigenlijk al te veel, het voorval vergeten spoedden wij ons naar de pizzeria om de hoek voor zijn specialiteit: olie pizza.. "no oil" vertaalde hij in een overmatig gebruik van authentiek Albanees-Mediterraan olijfolie. Gevolg: zere maagjes op de terugweg en slachtoffers in de zin dat de pizza, zoals Philip het noemde, "achteruit gegeten" werd.

Na een lichte maansverduistering met een mild nachtelijk kamertemperatuurtje konden de ogen snel gesloten worden.

Kruja

Zondag 17-08-'08

In alle grote wielerrondes, de Tour de France, de Giro d'Italia en de Vuelta D'Espagna hebben ze er twee; allemaal mietjes die wielrenners. Wij doen het gewoon maar met eentje tijdens de werkvakantie: vandaag hadden we een rustdag. Op voorhand was de zondag al als rustdag aangewezen en van dat besluit konden we vandaag genieten.

Lekker uitslapen, mak an, no worries, geen haast en no stress waren het devies van deze dag. Cultuur is de hoofdmoot op zondag en het immer pittoreske Kruja kan daarbij niet ontbreken. Maar eerst was er tijd nodig voor de kerkdienst met de altijd vriendelijke en begripvolle pater Satushnje, of hoe je dat ook spellen mag. Het was tijd voor twee mensen, al dan niet uitgetrouwde, in het huwelijksbootje te stappen en de pater wilde daarbij graag een figuurlijk handje helpen, ik denk dat letterlijk hem al te veel werk zou zijn geweest. Dit kostte hem al genoeg moeite, blijkend uit het feit dat hij na de dienst eerder weg was dan het bruidspaar kans had gezien naar buiten te lopen.

Na vierennegentig dakschrootjes geteld te hebben, vijftwintig keer opgestaan te zijn om vervolgens weer te zijn gaan zitten, driehonderd kruisjes geslagen te hebben en twee zoenen op de wangen van het zichtbaar gelukkige bruidspaar gezien te hebben was de dienst toch echt afgelopen. De bus stond al klaar en na een bergetappe waar zelfs Lance Armstrong bang van zou worden, kwamen we aan in de op een berg gebouwde stad Kruja.

Op een bergtop hebben we een heerlijk drankje gedronken en van het uitzicht genoten. 2000 lek, wat neerkomt op niet meer dan 18 euro, was ons zakgeld, later terug betalen begrijp het niet verkeerd. De prachtigste souvenirs gekocht in de schattige heuvel-op winkelstraat zullen de ogen van de thuisblijvers met spontane tranen vullen.

Rond zes uur werd de daling ingezet, een kwart korter duurde de terugtocht dan de heentocht, dat heeft alles te maken met de staat van het busje en de steilte van de berg. Net toen we dachten dat de barbecue was aangezet, kwam pater Mariano met de vraag of er nog een avondmis gewenst was. Een aantal hadden er wel oren naar en zo geschiedde het ook. De barbecue werd alsnog een feit en samen met AHA werknemers Giorgio, Nico en Shaprien werden het vlees, de salade en de spaghetti baas gemaakt. Het werd donker en één voor één gingen de deelnemers naar binnen voor hun welverdiende nachtrust na deze rustdag.

De laatste hele dag werk

Maandag 18-08-'08

De ochtend was speciaal voor één van ons: Martine. Zij kreeg aandacht van ons allemaal en een taart stond al op haar voeteneind voordat ze goed en wel haar ogen had geopend. De opblijvers van de avond ervoor hadden haar al gefeliciteerd met haar nieuwe levensjaar, dat met ingang van vandaag inging. Negentien jaar werd ze.

Wat begon als een speciale dag draaide uit op een "normale" werkdag. Toen wederom de-weg-met-de-zeven-hobbels-waarbij-je-tegen-het-dak-van-de-bus-aanzit-omdat-de-hobbels-zo-hoog-zijn was afgelegd, werd er geverfd. Voor zover niets nieuws onder de toch flink brandende zon. Maar ondanks alles werd er geverfd met de hernieuwde passie, opgeladen tijdens de rustdag.

Aan het eind van de dag, de zweetdruppels nog wegvegend, na hartstochtelijk werken, kon worden geconstateerd dat de verfkwasten opgeborgen konden worden. Alleen de door Marloes verzorgde wandtekening moest zijn kleuren nog ontvangen. Het grootste deel van de schoolborden is vandaag opgehangen door vaklui Sander Kaaij, Tijmen, Marco en figurant Wilco. Ook de raampjes konden er weer ingespijkerd worden en dan wel nog de hele raampjes; tweederde was kapot.

Voor de vijfde avond op rij hoefden we niet te koken of iets dergelijks. De Thaise non die hier al heel veel jaren zit trakteerde ons op een heerlijk bord Thais eten: het lijkt op Chinees, maar het smaakt net wat anders en het is vreselijks machtig: met goede moed begonnen, al lichtelijk speculerend over een tweede bordje werd nog vóór de helft duidelijk dat het oog weer snel groter dan de maag is gebleken. Maar dat mocht de pret niet drukken; het eten was lekker en verdiend na het volleybalpotje met de lokale jeugd, die door een verwaarloosde communicatie neer kwam op drie gasten van onze leeftijd en twee kinderen die nog niet eens voor spek-en-bonen meededen. Niet heel erg, want zelf konden we de afwisseling ook gebruiken.

De zusters leren ons wel al beter kennen en twee van ons hadden zich vandaag ook gemeld voor verzorging van opgelopen wonden. Sara had glas in haar vinger en werd met alle liefde verzorgd en Steven is in een spijker gaan staan tijdens het werk, voor hem restte een pedicure-achtige verzorging van de getroffen voet, een tetanusprik op een niet nader te noemen plaats en een vervolg afspraak.

De week begint door te dringen in het fysiek van de deelnemers en de avonden worden steeds korter en de oogjes sluiten makkelijker. Het begint steeds duidelijker te worden dat het werkritme waarin we zitten met het weinige slaap erbij haar tol begint te eisen. Het aftellen is wat dat betreft voor sommigen begonnen.

Voedselpakketten

Dinsdag 19-08-'08

De laatste nacht van onze helden Sander Kaaij en Tijmen in Fushe Kruje zat erop. Rond 18.00 uur vertrok de boot van Durres naar Triëste, Italië, van waar zij naar Nederland zullen tuffen en ongeveer tegelijk met de rest van de deelnemers zullen aankomen, donderdagmiddag.

Tijdens het ontbijt werd gekozen wie er bij de slaapplek zouden blijven om de voedselpakketten samen te stellen. Gerdien coördineerde, Sara, Erik, Hetty en Arjan bleven tevens, Jaap en Sander Kaaij hadden andere dingen te regelen. Steven had na de vervolgspraak de opdracht gekregen met zijn voet omhoog, antibiotica geslikt, de hele dag naar het plafond met honderdnegendertig witte schrootjes en met in de breedte verdeeld in tien gelijke vakken door dunne blauwe dwarsbalken, gescheiden door een dikke blauwe balk in het midden te staren. Het ging hem naar behoren af.

Na de lunch en siësta vertrokken de samenstellers van weleer naar de gezinnen voor de huisbezoeken. Onze helden bleven, om rond kwart voor vier om van de enig overgebleven Steven een laatste vaarwel en goede reis in Fushe Kruje te ontvangen.

De rest vertok voor de laatste loodjes op het project. De muurschildering van Marloes is zo goed als af. Bijgestaan door Martine, Marjon en Hetty heeft zij het kunstwerkje bedoeld als speelse decoratie voor de peuterspeelzaal in één dag met fluwelen hand op de muur weten te borduren. De Nederlandse kregen hulp van de tolk tussen ons en de directeur in tijden dat vaste tolk Nederlands-Albanees Blerta er niet was. De 11-jarige basisschoolleerlinge Ana was ijverig en spraakzaam aan het schilderen.

Van de eerste huisbezoeken wordt verslag gedaan door een ooggetuige en tevens deelnemer: Erik vertelt: *“Na een korte doch enerverende nacht was het wakker worden met een ontbijt naast bed, met z’n allen aan een lange tafel. Tijdens dit ontbijt werd het groepje bekend gemaakt dat ’s ochtends in de container mocht zweten om de gulle giften van de bewoners van ons vaderland (daarbij spreek ik natuurlijk van het Westland) uit te zoeken en in zakken te deponeren bij wijze van verrassingspakket voor kinderen van ongeveer één tot zes jaar.*

Na uit de hitte van de AHA-container te zijn ontsnapt, kwamen we via een korte tussenstop van de winkel aan de overkant van de slaappleats om spullen voor de voedselpakketten bij elkaar te brengen, aan in een zee van koelte, voortgebracht door de overwerkende doch goedfunctionerende airco om een goed klimaat te kunnen handhaven. In de supermarkt deden we inkopen; voor onszelf en voor de voedselpakketten. De voorbereidingen voor het verstrekken van de voedselpakketten waren zodanig goed verlopen, dat de pakketten bestaande uit een zak meel, een zak waspoeder, zonnebloemolie, zeep, spaghetti, een pond zout, rijst of macaroni, een zakje chips en twee lollies ’s middags bij de arme gezinnen bezorgd konden worden.

Bij de gezinnen werden we hartelijk ontvangen, al dan niet verrast door ons onverwachte aantreden met eerste levensbehoeften als eten en kleding. Ieder gezin kreeg een voedselpakket en gezinnen met kleine kinderen kregen een speelgoed-verrassingspakket. Met een overweldiging van blijdschap werd de passende kleding en het voedsel door het armste deel van de bevolking aangenomen alsof het een godsgeschenk was. Opvallend was wel dat veel van die gezinnen een tv hadden, wat niet nader verklaarbaar is. Het weggeven van zo’n godsgeschenk voor iemand die in het inkomensgebergte op de hoge berg staat is een onvergetelijke ervaring en een overweldigend gevoel.

Zo kwamen we langs een doofstomme man, die in een armzalig huisje woonde die in Nederland met zekerheid onbewoonbaar zou zijn verklaard. Hij kreeg bijna tranen in de ogen van geluk en wilde ook met ons op de foto.

Daarna zijn we nog naar Giorgio’s huis geweest, toen werd de inkomenskloof goed duidelijk. Tegen alle verwachtingen in, denkend dat dit een rustdag zou worden, waren we kapot aan het eind van de middag. Ook de behoefte aan een bezoek aan het zwembad werd sterk gekoesterd. Het gelukkige kwam uit; in de avond werden we door het verkoelende water van het zwembad bij het restaurant, waar we aten, overspoeld.”

Zoals Erik al noemde zijn we deze avond voor de laatste keer bij het hotel geweest en heeft iedereen ook weer zijn zwem-ei kwijt gekund.

Finito!

Woensdag 20-08-'08

Vanochtend was er iemand heel populair, zo populair dat er wel iets speciaals moest zijn met de persoon; Arjan werd achttien lentes jong! Het werd gevierd met een taart en een versierde stoel maar de plicht riep vandaag alweer. Een roep die in het begin als een stimulerende klank klonk en ons allemaal aanzette tot het gevoel om de schouders eronder te zetten en aanzette tot zweten, is een laaiende sirene geworden die ons te vroeg wekt uit een schijnende te korte nacht. In werkelijkheid werd deze nacht, of eigenlijk onze nachtrust, alleen maar langer, maar de vermoeidheid heeft langzamerhand ook zijn deel van de week genomen. Een andere factor die mee speelt is waarschijnlijk dat het werk in de school bijna klaar is en dat ons alleen nog het minst inspirerende en meest frustrerende werk rest: schoonmaken, ofwel het opruimen van wat je zelf hebt bevuild, ofwel het scheiden van je goede en je slechte werk. Kortom: een hels karwei.

Een paar mensen kwamen er 's ochtends beter vanaf: Robert, Marjon, Sander, Hetty, Gert en Steven waren op dit tijdstip uitverkoren om samen met Giorgio en Nico de minstbedeelde gezinnen van een mooie dag te voorzien. Misschien wel de mooiste dag van de maand, of weet ik hoeveel indruk dat op de mensen maakt. Op ons in ieder geval, want na jaren zullen wij het nog hebben over de meest erbarmelijke leefsituaties zoals wij deze hebben ervaren. In mijn ogen een win-win-situatie voor op de korte termijn. Uiteindelijk zullen die tien voedselpakketten en zestig zakken kleren geen zoden aan de dijk zetten, maar in de moeilijke tijden, waarin de lange-termijn-hulp voor de meeste gezinnen nog wel even zal duren, kan een klein appeltje voor de dorst geen kwaad en ook het gevoel dat er wèl mensen om geven dat zij wat minder hebben dan de rijken der aarde moet ze goed doen. Dat ze toch niet helemaal alleen zijn in deze toch al geïndividualiseerde maatschappij.

Op de school was het een drukte van jewelste: kinderen, deelnemers, leraren: allen waren ze aanwezig voor het klaarmaken voor de opening. Op veel momenten leek het een kippenhok, zeker omdat er in een voor ons onbegrijpelijke taal gekakeld werd. Met de hulp ging het opruimen snel en 's middags waren er uurtjes waarin we ons nutteloos voelden. De laatste voedselpakketten werden uitgedeeld door Philip, Wilco, Martine, Marloes en Marco. Toen zij zich rond vier uur weer bij de groep voegden kon de boom in de directeurskamer afgemaakt worden. Het idee om in plaats van blaadjes onze handen in alle kleuren van de regenboog te zetten werd uitgevoerd en zo hebben wij alsnog een letterlijke handtekening achtergelaten, net als Don Henley, Phil Collins, Madonna, Bono en nog vele andere grote artiesten dat deden om hun naam te laten vereeuwigen. Toch jammer dat onze naam er niet bij staat..

Philip kreeg samen met de directeur de eer een woordje te doen (vertaald door Blerta) en samen knipten zij onder luid gejoel en gejuich de als openingslint fungerende slinger door tweeën. De symbolische link was gelegd en nadat iedereen de school bewonderd had ging het licht uit: hij is af, finito!

Na de vakantie zullen de kinderen kijken, zien en stralen. De allerjongsten zullen het misschien niet begrijpen. De ouderen beter, een onvergetelijke indruk zal het misschien maar bij een paar achterlaten, maar ik weet zeker dat achttien mensen dit nooit meer zullen vergeten.

Na de opening was iedereen toe aan het laatste avondmaal. De pizzeria van eerder werd weer opgezocht. En door een raampje werd in de gaten gehouden of hij nou wel "no oil" begreep en hij bleek toch beter engels te kunnen dan gedacht werd. Na wederom twee uur verbazen en speculeren hoe hij toch zijn hoofd boven water hield en nog niet aan een faillissement toe was, we kregen het idee dat wij zijn enige klanten van hem in het jaar waren, was het tijd om de koffer te pakken en langzaam in bed te duiken. Tijdens het speculeren was er nog wel tijd voor hiep-hiep-hoera en een sjemerente per du voor Arjan. Hij kreeg zijn cadeaus en zijn achttiende verjaardag was verleden tijd.

Naar huis

Donderdag 21-08-'08

Rond vier uur werden we gewekt door de effectieve en tevens behoorlijk irritante wekker van Gert. Een zieke was gemeld: Jaap had geen best nachtje achter de rug, maar met hulp van de rest en zijn ijzersterke veerkracht wist hij zich op te laden voor de reis, met zijn eigen bed als zoete beloning voor doorzetten.

Terwijl de ochtendploeg al vliegt moet de middagploeg geduld hebben tot hun moment van vertrek. Met stennis bij het inchecken, overboeking, en de woorden "It's your problem, we have to get on that flight, we booked it, we have our tickets, so you are going to arrange we can go on that flight" was er maar eentje die niet meekon: Gert bleek nobel. Jaap, Robert, Arjan, Steven, Marloes, Martine en Sander bleken als eerste thuis. Nu, overdenkt in het vliegtuig, denk ik dat wij allen nog vaak zullen terug denken aan deze week. De school, de verf en de kozijnen (die daar al mee begonnen waren) zullen vergaan; alsook hier de economie aantrekt zal de school vervangen worden, en opnieuw geveerd moet er toch over hooguit tien jaar weer. Het gaat om de ervaring, de indrukken die wij ons leven lang zullen meebrengen. We zullen erover vertellen, en hoewel de wereld steeds kleiner wordt, vervoeren makkelijker, zal toch nog wel een tijdje speciaal blijven dat Albanië is aangedaan.

En hoewel je samen weg bent geweest, heeft iedereen een andere week beleefd en zal ook iedereen een ander verhaal vertellen. Stuk voor stuk bijzondere verhalen...

Wat voor mij nog rest, ik weet niet of iemand het is opgevallen, mij wel in ieder geval, dat het woord sowieso in deze week wel erg vaak gevallen is. Iemand is ermee begonnen en zonder het te weten neemt iedereen het over; Een voorbeeld: In Philips speech over respect heb ik minstens zes keer in tien minuten het woord horen zeggen en ook op plaatsten en momenten waarop de echte betekenis van het woord in zuiver ABN allang vaarwel was gezegd. Iedereen heeft wel een paar keer in mijn aanwezigheid overbodig toegevoegd aan een zin. Een mooi experiment dat SOWIESO geslaagd mag worden genoemd.

Steven Hiemstra